

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górásza a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v exekučnej veci oprávneného: **T. s.r.o.** so sídlom P., IČO: X., proti povinnému: **M.B.B.**, Č.X., IČO: X., **o vymoženie pohľadávky 868 071,30 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 2 Er 297/2001, o dovolaní povinného proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. marca 2007 sp.zn. 16 CoE 38/2007, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. marca 2007 sp.zn. 16 CoE 38/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Banská Bystrica (exekučný súd) uznesením zo 7. novembra 2006 č.k. 2 Er 297/2001-11 pripustil, aby z exekučného konania vystúpil doterajší povinný I.Ú.M.B.B. a na jeho miesto do konania vstúpil ako nový povinný M.B.B.. Vyhovel tak návrhu súdneho exekútora na pripustenie zmeny povinného, podaného na základe žiadosti oprávneného, aby sa v exekúcii pokračovalo proti M.B.B., na ktorého prešli práva a povinnosti zrušeného I.Ú.M.B.B.. O zmene povinného rozhodol exekučný súd podľa ustanovení § 92 ods. 2 a 3 O.s.p., ktoré ustanovenia, keďže exekučné konanie sa začalo pred 1. septembrom 2005, bolo potrebné na danú vec aplikovať podľa prechodného ustanovenia § 238 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov.

Proti uzneseniu exekučného súdu M.B.B. podalo odvolanie, ktoré Krajský súd v Banskej Bystrici (odvolací súd) uznesením z 30. marca 2007 sp.zn. 16 CoE 38/2007 odmietol. Rozhodol tak podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. majúc za to, že povinné mesto, ktoré vstúpilo na miesto pôvodného povinného, nie je osobou oprávnenou na podanie odvolania proti rozhodnutiu, ktorým súd pripustil zmenu účastníka. Vychádzal pritom z toho, že na zmenu podľa § 92 ods. 3 O.s.p. sa nevyžaduje súhlas odporcu (povinného) alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto. Tiež uviedol, že odvolanie nového povinného by nebolo prípustné ani vtedy, ak by exekučný súd vec posúdil podľa § 37 ods. 3 Exekučného poriadku (zrejme v znení účinnom od 1. septembra 2005 – poznámka dovolacieho súdu). Podľa ustanovenia § 202 ods. 2 O.s.p. totiž, ak Exekučný poriadok neustanovuje inak, odvolanie proti uzneseniu vydanému v exekučnom konaní nie je prípustné. Ustanovenie § 37 Exekučného poriadku neustanovuje, že proti rozhodnutiu exekučného súdu o pripustení zmeny účastníka konania je odvolanie prípustné.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal nový povinný dovolanie. Uviedol, že jeho mimoriadny opravný prostriedok je prípustný podľa § 237 písm. b/, c/ a f/ O.s.p., pretože bol nesprávne označený za povinného, keďže na neho neprešla povinnosť vyplývajúca z exekučného titulu. Považuje za rozporuplné, že hoci bol označený za povinného, v exekučnom konaní mu bola odňatá možnosť procesnej obrany. Žiadal napadnuté rozhodnutie preskúmať „vo všetkých súvislostiach, najmä s dôrazom na argumentáciu, že nie sú splnené v predmetnej exekučnej veci zákonné podmienky, ktoré ukladá ustanovenie § 37 ods. 3 Exekučného poriadku“. Navrhol napadnuté rozhodnutie „zmeniť“ tak, že sa nepripustí zmena na strane povinného.

Oprávnený sa nevyjadril k dovolaniu povinného.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie povinného smeruje proti takému rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu len vtedy, ak to pripúšťa zákon.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo uznesenie súdu prvého stupňa potvrdené, je dovolanie prípustné (§ 239 ods. 2 O.s.p.), ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia a c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd svojím uznesením odmietol odvolanie z dôvodu, že bolo podané niekým, kto na tento opravný prostriedok nebol oprávnený. Dovolanie proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podľa ustanovení § 239 O.s.p. preto nie je prípustné.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež na zákonnú povinnosť odvolacieho súdu skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia dovolanie je prípustné, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo súd bol neprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Po preskúmaní rozhodnutia odvolacieho súdu dospel k záveru, že nie je správne, pretože má vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože jeho vydaním sa povinnému odňala možnosť konať pred súdom.

V konaní pred súdmi nižších stupňov nebolo sporné, že na danú vec, v ktorej bolo konanie začaté pred 1. septembrom 2005, aj keď ide o konanie upravené osobitným

predpisom (Exekučným poriadkom), treba použiť ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. v znení zákona č. 501/2001 Z.z. (§ 251 ods. 4 O.s.p. v znení do 31. augusta 2005, prechodné ustanovenie § 238 ods. 1 zákona č. 341/2005 Z.z. k zmenám účinným v Exekučnom poriadku od 1. septembra 2005). I podľa dovolacieho súdu boli na danú vec správne použité ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. v znení zákona č. 501/2001 Z.z., dospel však k záveru, že tieto ustanovenia odvolací súd nesprávne vyložil.

Ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli. Súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované (§ 92 ods. 2 a 3 O.s.p. v znení zákona č. 501/2001 Z.z.).

Z predmetného ustanovenia vyplýva, že súd je povinný vyhovieť návrhu na zmenu účastníka, ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Predpoklady zmeny účastníka na strane navrhovateľa (oprávneného) a odporcu (povinného) sú totožné; súhlas odporcu (povinného) alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa však nevyžaduje. Zo zákonnej úpravy podmienok zmeny účastníka v ustanoveniach § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. nie je možné vyvodiť nedostatok oprávnenia odporcu (povinného) alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, na podanie odvolania proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa (exekučného súdu) o pripustení zmeny účastníka na jeho strane. Odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa o pripustení zmeny účastníka, ustanovenie § 202 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani iné ustanovenie tohto poriadku, nevyklučuje. Podľa dovolacieho súdu nie je možné odporcovi (povinnému) alebo tomu, kto má vstúpiť na jeho miesto, odoprieť právo podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu o pripustení zmeny účastníka ani z dôvodu nedostatku tzv. subjektívnej podmienky prípustnosti odvolania na jeho strane, t.j. z dôvodu, že rozhodnutie súdu nevyznelo v jeho neprospech, alebo že rozhodnutím súdu nebol dotknutý vo svojich právach.

Súd pri rozhodovaní o tom, či vyhovie návrhu, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil iný účastník, skúma, či po začatí konania nastala právna skutočnosť (spravidla podľa hmotného práva), s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná; otázku, či ten, kto má do konania vstúpiť, má či nemá v skutočnosti vecnú legitimáciu (aktívnu či pasívnu) môže vyriešiť až v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Odporca (povinný) alebo ten, kto má vstúpiť na jeho miesto do konania, môže mať významné námietky z hľadiska existencie právnej skutočnosti, ktorá podľa tvrdenia v návrhu na zmenu účastníka mala za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, ktoré námietky právne významným spôsobom môže uplatniť iba v odvolaní proti rozhodnutiu o pripustení zmeny účastníka. Rozhodnutím o pripustení zmeny účastníka môže byť dotknutý vo svojich právach.

Podľa dovolacieho súdu nebolo možné v danej procesnej situácii primerane sa riadiť rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. mája 1998, sp.zn. 3 Cdo 92/97, uverejneným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ročník 2000, pod por.č. 28 („Proti uzneseniu súdu o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného je odvolanie zásadne prípustné. Môže ho podať žalobca, ktorý takýto návrh (na pristúpenie) nepodal, resp. ktorý s pristúpením do konania nesúhlasil, pokiaľ súd pristúpenie účastníka pripustil. Pôvodný žalovaný, ani ten, koho pristúpenie na strane žalovaného bolo pripustené, však právo podať odvolanie nemajú.“), pretože predmetné rozhodnutie rieši otázku práva na odvolanie proti rozhodnutiu o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka na strane žalovaného (dôvodom čoho je zistenie, že účastníkmi konania nie sú všetci tí, ktorí nimi musia byť podľa dispozície právnej normy) a nie pri zmene účastníka z dôvodu vzniku právnej skutočnosti, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, ktorá zmena účastníka bola upravená až zákonom č. 501/2001 Z.z., účinným od 1. januára 2002.

Podľa dovolacieho súdu iba takýmto výkladom ustanovení § 92 ods. 2 a 3 O.s.p. v znení zákona č. 501/2001 Z.z. je možné zabezpečiť plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb na riadnu súdnu ochranu (Čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky). Vychádzal pritom z toho, že všetky štátne orgány majú ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (PL. ÚS 15/98).

Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06).

Nemožno naostatok opomenúť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 31. mája 2007 sp.zn. 4 Cdo 93/2007 už dospel k záveru, že len z tej skutočnosti, že pre rozhodnutie podľa ustanovenia § 92 ods. 3 O.s.p. sa nevyžaduje súhlas toho, kto má vstúpiť na miesto žalovaného, nemožno vyvodzovať nedostatok oprávnenia tohto subjektu na podanie odvolania proti takému rozhodnutiu, ktoré sa závažným spôsobom dotýka jeho práv. Nedostatok oprávnenia na podanie odvolania toho, kto má vstúpiť na miesto žalovaného nemožno odôvodniť ani tým, že žalovaný si nemôže vybrať a ovplyvňovať svoje procesné postavenie. Procesná situácia, v ktorej súd rozhoduje o pripustení zmeny účastníkov podľa § 92 ods. 2 a 3 O.s.p., nie je totiž porovnateľná s účinkami vzniku účasti už podaním žaloby v sporovom konaní, kedy sa účastníkmi konania stávajú žalobca a žalovaný, pričom žalovaný nemôže svoje procesné postavenie ovplyvniť, resp. sa mu vyhnúť. Zmenu účastníkov na základe rozhodnutia súdu podľa ustanovenia § 92 ods. 3 O.s.p. zákon predpokladá len v prípade, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinnosti, o ktorých sa koná. Ten, kto na návrh žalobcu má vstúpiť do konania na miesto doterajšieho žalovaného ma prvýkrát až v odvolaní proti rozhodnutiu súdu o pripustení zmeny účastníkov možnosť namietat' prípadnú neexistenciu takejto právnej skutočnosti a teda nesprávnosť rozhodnutia.

Keďže na danú vec odvolací súd neaplikoval ustanovenie § 37 ods. 3 Exekučného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2005, dovolací súd za nadbytočnú považuje jeho poznámku v odôvodnení jeho rozhodnutia, že odvolanie nového povinného by nebolo prípustné ani podľa tejto novej úpravy, keďže predmetné ustanovenie § 37 Exekučného poriadku neustanovuje, že proti rozhodnutiu exekučného súdu o pripustení zmeny účastníkov konania je odvolanie prípustné. Táto poznámka odvolacieho súdu nie je napokon ani správna. Odvolaním povinného napadnuté rozhodnutie vydal vyšší súdny úradník, ktorý je podľa § 2

zákona č. 549/2003 Z.z. o súdnych úradníkoch štátnym zamestnancom. Nespĺňa teda kritéria nezávislosti, ktoré sú priamo ustanovené v Čl. 46 ods. 1 ústavy a v Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V prípade, že vyšší súdny úradník vydal rozhodnutie vo veci v súlade so znením Čl. 142 ods. 2 poslednej vety ústavy, proti takému rozhodnutiu je vždy prípustný opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje vždy sudca. Rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka nemôže byť v súlade s účelom sledovaným Čl. 142 ods. 2 v spojení s Čl. 46 ods. 1 ústavy nikdy konečným rozhodnutím vo veci (porovnaj nález Ústavného súdu SR zo 17. januára 2008 zn. III. ÚS 348/06).

Z uvedeného je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že odvolací súd zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou, ktorá zakladá jednak prípustnosť dovolaní povinného a je tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici podľa § 243b ods. 1, 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Na záver rozhodnutia o dovolaní povinného považuje dovolací súd za potrebné ešte uviesť, že vady konania podľa § 237 písm. b/ a c/ O.s.p., ktorými je dovolanie tiež odôvodnené, vytyka povinný súdom nižších stupňov neopodstatnene. Tieto vady povinný vyvodzuje z toho, že keďže na neho neprešla povinnosť vyplývajúca z exekučného titulu, nemal ani spôsobilosť byť účastníkom konania. Z tohto tvrdenia povinného vyplýva, že si zrejme neuvedomuje rozdiel medzi vecnou legitimáciou a spôsobilosťou byť účastníkom konania a to, že z hľadiska naplnenia skutkovej podstaty dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm. b/ O.s.p. nie je rozhodujúci vzťah vyplývajúci z hmotného práva, ale otázka spôsobilosti byť účastníkom konania, ktorú kategóriu upravuje Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 19 tak, že spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Je teda zrejmé, že predpokladom byť účastníkom konania je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti, ktorú vlastnosť existujúca právnická osoba vzniknutá spôsobom predpokladaným zákonom má. Podľa § 18 ods. 1 Obč. zák. spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby. Právnickými osobami podľa § 18 ods. 2 písm. c/ Obč. zák. sú i jednotky územnej samosprávy. Podľa § 1 ods. 1 druhá veta a § 22 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec (mesto) je právnickou osobou. Nemožno preto prijať názor

povinného, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom trpelo vadou podľa § 237 písm. b/ a c/ O.s.p. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. mája 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: